

Załącznik Nr 1
do Zarządzenia Nr 121/2015
Wójta Gminy Łęczyca
z dnia 12 listopada 2015r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2016 – 2018 W GMINIE ŁĘCZYCA

Łęczyca, 2015 r.

SPIS TREŚCI

- I. WSTĘP
- II. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU
- III. OCENA SYTUACJI (ANALIZA PROBLEMU)
- IV. CELE PROGRAMU
- V. REALIZACJA CELÓW PROGRAMU
- VI. REALIZATORZY I ADRESACI PROGRAMU
- VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
- VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

I. WSTĘP

Pierwszy Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 w Gminie Łęczyca został przyjęty Uchwałą Nr XXXI/197/2013 Rady Gminy w Łęczycy z dnia 21 sierpnia 2013 roku. Był odpowiedzią na obowiązek nałożony na gminy ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Preambuła ww. ustawy wskazuje, iż wszystkie zadania z niej wynikające mają na celu dobro dziecka. Jak czytamy, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej została uchwalona: „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Rodzina jest grupą, środowiskiem i instytucją społeczną, której ważność, miejsce i rola we współczesnym społeczeństwie są niezwykle istotne. Jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Rodzina jako jedyna grupa społeczna stwarza jednostce niepowtarzalne warunki rozwoju biologicznego, społecznego i kulturalnego. Przez rodzinę dokonuje się proces scalania młodego pokolenia ze społeczeństwem, narodem i państwem.

Rodzina jako podstawowe i najważniejsze środowisko wychowawcze dziecka powinna odgrywać główną rolę w jego prawidłowym rozwoju. Jednak często tak nie jest. W przypadku niezapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, dziecko jest umieszczane w pieczy zastępczej. Przeciwdziałanie temu zjawisku wymaga podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie. Podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

II. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA PROGRAMU

Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 332, 1045, 1199) na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek udzielania wsparcia rodzinom mającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej.

Działania samorządu gminnego określa art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który stanowi, iż do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1.

Zarządzeniem Nr 106/2011 Wójta Gminy Łęczycy z dnia 29 listopada 2011 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy został wyznaczony jako podmiot organizujący pracę z rodziną na terenie Gminy Łęczycy zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

III. OCENA SYTUACJI (ANALIZA PROBLEMU)

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych występujących w Gminie Łęczycy ze

szczególnym uwzględnieniem problemu niewydolności rodzin skutkującej zabraniem dziecka z rodziny naturalnej i umieszczeniem go w pieczy zastępczej.

Gmina Łęczycza jest gminą wiejską, liczącą 8538 mieszkańców (dane z Urzędu Gminy w Łęczycy na dzień 30 września 2015r.). Mieszkańcy gminy znajdują zatrudnienie głównie w rolnictwie oraz małych i średnich przedsiębiorstwach i firmach. Na dzień 30 września 2015 roku wg danych PUP w Łęczycy, liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łęczycy z Gminy Łęczycza wynosiła 368, w tym 185 kobiet .

Większość zadań z zakresu polityki społecznej na szczeblu gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęczycy wynika, że w 2013 roku ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 185 rodzin, w 2014 roku 181 rodzin, w pierwszym półroczu 2015 roku 149 rodzin. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ww. latach przedstawia się odpowiednio 636, 603 i 503.

Główne powody udzielania wsparcia osobom i rodzinom przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy w latach 2013, 2014 i pierwsze półrocze 2015 zawiera tabela nr 1.

Tabela Nr 1 Główne powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej

	2013r.	2014r.	I półrocze 2015r.
Liczba rodzin objętych pomocą	185	181	149
w tym z powodu:			
bezrobocia	117	118	98
wielodzietności	39	39	33
niepełnosprawności	58	55	46
długotrwałej i ciężkiej choroby	13	17	10
bezzadności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	11	16	11
w tym:	8	14	10
- rodziny niepełne	0	1	1
- rodziny wielodzietne			
przemocy	1	0	1

alkoholizmu	3	3	2

Źródło: dane GOPS w Łęczycy

Tabela Nr 2 zawiera dane na temat struktury rodzin z dziećmi korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęczycy w latach 2013 – 2014.

Tabela Nr 2 Struktura liczebności rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej

Lp.	Liczba dzieci w rodzinie	Liczba rodzin	
		2013r.	2014r.
1.	Rodziny z dziećmi ogółem	115	96
2.	O liczbie dzieci:		
	1	35	33
3.	2	45	29
4.	3	21	22
5.	4	7	4
6.	5	4	6
7.	6	2	2
8.	7 i więcej	1	0

Źródło: dane GOPS w Łęczycy

Kolejnym zagadnieniem wymagającym przeanalizowania przy opracowywaniu ww. programu jest wsparcie rodzin dysfunkcyjnych przez kuratorów sądowych. Z informacji uzyskanych od Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Łęczycy wynika, iż nie jest możliwe wygenerowanie z systemu elektronicznego KURATOR liczby rodzin wyłącznie z terenu Gminy Łęczycy, które miały ograniczoną władzę rodzicielską. Dane na temat liczby rodzin, co do których została ograniczona władza rodzicielska z terenu działania Sądu Rejonowego w Łęczycy, czyli w 8 gminach powiatu łęczyckiego, 3 powiatu kutnowskiego oraz w mieście Łęczycy zawiera tabela nr 3.

Tabela Nr 3 Rodziny z terenu działania Sądu Rejonowego w Łęczycy, w których przynajmniej jedno z rodziców ma ograniczoną władzę rodzicielską

	2012r.	2013r.	2014r.
Liczba rodzin, w których przynajmniej jedno z rodziców postanowieniem sądu ma ograniczoną władzę rodzicielską	162	165	164

Źródło: dane ZKSS w Łęczycy

W sytuacji, gdy rodzice zostają pozbawieni praw rodzicielskich lub te prawa zostają im ograniczone, nadzór kuratora nie przynosi wymaganych efektów, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną. Do opracowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędne są dane na temat dzieci z Gminy Łęczycy pozostających w poszczególnych formach pieczy zastępczej. Powyższe dane przedstawiono w tabeli nr 4.

Tabela Nr 4 Dzieci z Gminy Łęczycy przebywające w pieczy zastępczej

	2012r.	2013r.	2014r.
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	9	9	10
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	9	9	8
w tym:			
- w rodzinach zastępczych spokrewnionych	4	4	3
- w rodzinach zastępczych zawodowych	5	5	5
- w rodzinach zastępczych niezawodowych	0	0	0
Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	0	0	2

Źródło: dane PCPR w Łęczycy

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina współfinansuje koszty pobytu dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-

wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym po 2011 roku. Wydatki Gminy Łęczycza w tym zakresie obrazuje tabela nr 5.

Tabela Nr 5 Koszty Gminy Łęczycza za pobyt dzieci w pieczy zastępczej

	2012r.	2013r.	2014r.	I półrocze 2015r.
Wydatki ponoszone w ramach współfinansowania kosztów pobytu dzieci z Gminy Łęczycza w pieczy zastępczej	0,00 zł	1.549,82 zł	8.902,29 zł	11.889,49 zł

Aby zapobiegać sytuacjom, w których dzieci należy odebrać z ich naturalnego środowiska oraz aby przywrócić władzę rodzicielską rodzicom, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, rodzinie zostaje przydzielony asystent rodziny. W Gminie Łęczycza od 2013 roku zatrudniony jest asystent rodziny. W 2013 roku współpracował on z 2 rodzinami, które miały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. W 2014 roku obejmował swoim wsparciem 6 rodzin, natomiast w pierwszym półroczu 2015 roku 5 rodzin.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Nie jest możliwe wspieranie rodziny bez jej zgody. W sytuacji stwierdzenia, że dana rodzina przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i odmawia udzielenia jej wsparcia, konieczne jest zawiadomienie sądu opiekuńczego, który podejmie dalsze rozstrzygnięcia, mając na względzie dobro dziecka. Podobnie postępuje się w sytuacji, gdy rodzina wyrazi zgodę na udzielenie jej wsparcia, jednakże nie będzie brała aktywnego udziału w tym procesie, zachowując bierność i oczekując, iż udzielone jej wsparcie nie będzie od niej wymagało żadnego zaangażowania. W stosunku do dwóch rodzin z Gminy Łęczycza sąd wydał postanowienie zobowiązujące rodzinę do współpracy z asystentem rodziny.

IV. CELE PROGRAMU

Wspieranie rodziny biologicznej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu utrzymania dziecka w jego naturalnym środowisku, a więc w rodzinie, bądź jego powrót do rodziny **jest celem priorytetowym Programu.**

Program zakłada wzmocnienie działań profilaktycznych z rodziną i jej środowiskiem na rzecz pozostawienia w niej dziecka. Uwzględnia uwarunkowania Gminy Łęczycy i rozwiązania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe:

- 1) Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych celem przywrócenia im prawidłowego funkcjonowania.
- 2) Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny.
- 3) Koordynacja działań podmiotów zajmujących się pomocą rodzinie dysfunkcyjnej.

V. REALIZACJA CELÓW PROGRAMU

Realizacja celów Programu zakłada między innymi działania interdyscyplinarne w zakresie wsparcia rodziny, promowanie modelu funkcjonowania rodziny biologicznej, oraz edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie prawidłowego funkcjonowania rodziny.

Cel 1: Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych celem przywrócenia im prawidłowego funkcjonowania.

Lp.	Działania	Okres realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki ewaluacji
1.	Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami przez pracowników socjalnych	2016-2018	GOPS w Łęczycy	Liczba osób objętych pracą socjalną
2.	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w formie posiłku dla dzieci w szkole i przedszkolu) rodzinom zagrożonym kryzysem, bezradnym w prowadzeniu gospodarstwa domowego i	2016-2018	GOPS w Łęczycy	Liczba rodzin objętych pomocą

	przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych			
3.	Działania zaradcze oraz interwencyjne w przypadkach gdzie zagrożone jest bezpieczeństwo rodziny a w szczególności dzieci	2016-2018	GOPS w Łęczycy, Szkoły, Policja, Zespół Interdyscyplinarny, ZKSS	Liczba rodzin wspomaganych pracą asystenta rodziny, Liczba rodzin objętych działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego,
4.	Zapewnienie rodzinom w zależności od zdiagnozowanych potrzeb pomocy asystenta rodziny	2016-2018	GOPS w Łęczycy, Sąd	Liczba rodzin wspomaganych pracą asystenta rodziny
5.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy	2016-2018	GOPS w Łęczycy	Liczba monitorowanych rodzin
6.	Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej	2016-2018	GOPS w Łęczycy	Liczba umieszczonych dzieci
7.	Ustanowienie i finansowanie rodzin wspierających (w razie potrzeb)	2016-2018	GOPS w Łęczycy	Liczba rodzin wspierających
8.	Finansowanie kosztów szkoleń rodzin wspierających i asystenta rodziny (w razie potrzeb)	2016-2018	GOPS w Łęczycy	Liczba szkoleń

9.	Zapewnienie rodzinom dostępu do specjalistycznego poradnictwa	2016-2018	PCPR w Łęczycy, GOPS w Łęczycy, Powiatowa Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Łęczycy	Liczba osób objętych poradnictwem

Cel 2: Podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny.

Lp.	Działania	Okres realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Organizacja spotkań, warsztatów mających na celu rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziny, wzmacnianie jej roli i funkcji oraz pikników rodzinnych promujących wartości rodziny jako podstawowej komórki życia społecznego	2016-2018	Szkoły	Liczba zorganizowanych spotkań, pikników rodzinnych
2.	Prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania alkoholizmowi oraz innym uzależnieniom	2016-2018	Szkoły, Urząd Gminy w Łęczycy, GKRPA w Łęczycy	Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych

Cel 3: Koordynacja działań podmiotów zajmujących się pomocą rodzinie dysfunkcyjnej.

Lp.	Działania	Okres realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Współpraca z instytucjami i organizacjami pracującymi na rzecz rodziny	2016-2018	GOPS w Łęczycy, Szkoły, Policja, GKRPA w Łęczycy, Sąd Rejonowy w Łęczycy, ZKSS w Łęczycy, Zespół Interdyscyplinarny, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, Punkt Konsultacyjny	Liczba spotkań, przekazanych informacji
2.	Stała współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie jako jednostką realizującą działania z zakresu pieczy zastępczej	2016-2018	GOPS w Łęczycy	Liczba spotkań, wymienionych informacji

VI. REALIZATORZY I ADRESACI PROGRAMU

1. Realizatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy przy współpracy z:

- 1) Placówkami oświatowymi w szczególności z terenu Gminy Łęczycy,
- 2) Urzędem Gminy w Łęczycy,
- 3) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łęczycy,
- 4) Zespołem Interdyscyplinarnym Gminy Łęczycy,
- 5) Sądem Rejonowym w Łęczycy,
- 6) Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Łęczycy,
- 7) Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łęczycy,
- 8) Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Łęczycy,
- 9) Placówkami służby zdrowia,
- 10) Komendą Powiatową Policji w Łęczycy.

2. Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęczycy.

3. Adresatami Programu są rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Programu odbywać się będzie ze środków:

- 1) budżetu Gminy Łęczycza,
- 2) dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych,
- 3) dotacji z budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
- 4) programów rządowych z zakresu wspierania rodziny.

Środki finansowe na realizację poszczególnych zadań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych działań w ramach Programu. Analizowany będzie faktyczny rozwój i przebieg działań. Ocenie będzie podlegać zgodność działań z założonymi celami Programu i osiągniętymi wskaźnikami. Ustalone efekty ujęte zostaną w rocznym sprawozdaniu z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny składanym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęczycy Wójtowi Gminy Łęczycza w terminie do końca lutego każdego roku.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.